Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (ensimmäinen jaosto)

12 päivänä joulukuuta 2013*

Ympäristö — Jätteet — Käsite — Direktiivi 2006/12/EY — Jätteiden siirrot — Ilmoitus kansallisille toimivaltaisille viranomaisille — Asetus (ETY) N:o 259/93 — Aineen tai esineen hävittämisen, hävittämisaikomuksen tai hävittämisvelvollisuuden olemassaolo

Yhdistetyissä asioissa C-241/12 ja C-242/12,

joissa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvista ennakkoratkaisupyynnöistä, jotka Rechtbank te Rotterdam (Alankomaat) on esittänyt 11.5.2012 tekemillään päätöksillä, jotka ovat saapuneet unionin tuomioistuimeen 18.5.2012, saadakseen ennakkoratkaisun rikosasioissa, joissa syytettyinä ovat

Shell Nederland Verkoopmaatschappij BV (C-241/12) ja

Belgian Shell NV (C-242/12),

UNIONIN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja A. Tizzano, varapresidentti K. Lenaerts, joka hoitaa ensimmäisen jaoston puheenjohtajan tehtäviä, sekä tuomarit A. Borg Barthet (esittelevä tuomari), E. Levits ja M. Berger,

julkisasiamies: N. Jääskinen,

kirjaaja: hallintovirkamies C. Strömholm,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 6.3.2013 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Shell Nederland Verkoopmaatschappij BV ja Belgian Shell NV, edustajinaan advocaat R. Fibbe ja advocaat R. Laan,

— Alankomaiden hallitus, asiamiehinään M. de Ree ja C. Wissels,

— Euroopan komissio, asiamiehinään A. Alcover San Pedro, D. Düsterhaus ja P.-J. Loewenthal,

kuultuaan julkisasiamiehen 18.6.2013 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

* Oikeudenkäyntikieli: hollanti.

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyynnöt koskevat Euroopan yhteisössä, Euroopan yhteisöön ja Euroopan yhteisöstä tapahtuvien jätteiden siirtojen valvonnasta ja tarkastamisesta 1.2.1993 annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 259/93 (EYVL L 30, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna 28.12.2001 annetulla komission asetuksella (EY) N:o 2557/2001 (EYVL L 349, s. 1; jäljempänä asetus N:o 259/93), ja jätteiden siirrosta 14.6.2006 annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1013/2006 (EUVL L 190, s. 1) tarkoitetun jätteen käsitteen tulkintaa.

2 Nämä pyynnöt on esitetty rikosasioissa, joissa syytettyinä ovat Shell Nederland Verkoopmaatschappij BV ja Belgian Shell NV (jäljempänä yhdessä Shell) ja jotka koskevat sellaisen erittäin vähärikkistä dieselpolttoainetta sisältävän erän kuljettamista Belgiasta Alankomaihin, johon on vahingossa sekoittunut metyylitertiääributyylieetteriä (jäljempänä kyseinen erä).

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Asetus N:o 259/93

3 Asetuksen N:o 259/93 johdanto-osan kuudennessa, yhdeksännessä ja kahdeksannessatoista perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”on tärkeää järjestää jätteiden siirtojen valvonta ja tarkastaminen, jotta otettaisiin huomioon tarve säästää, suojata ja parantaa ympäristön laatua,

– –

jätteiden siirrosta on ilmoitettava etukäteen toimivaltaisille viranomaisille, jotta näillä olisi tarvittavat tiedot erityisesti jätteiden lajista, niiden siirroista, huollosta tai hyödyntämisestä niin, että ne voivat toteuttaa kaikki tarvittavat toimenpiteet ihmisten terveyden ja ympäristön suojelemiseksi, mukaan lukien mahdollisuus esittää perusteltuja vastalauseita siirroille,

– –

kun kyse on laittomasta liikenteestä, sen alkuunpanneen henkilön on otettava takaisin jätteet ja/tai huolehdittava niistä tai hyödynnettävä ne muilla ympäristön kannalta turvallisilla menetelmillä, ja jollei hän tee sitä, tapauksesta riippuen lähettävän tai vastaanottavan toimivaltaisen viranomaisen on toimittava itse.”

4 Asetuksen N:o 259/93 2 artiklan mukaan tarkoitetaan

”– –

a) ’jätteellä’ [jätteistä 15.7.1975 annetun neuvoston] direktiivin 75/422/ETY [(EYVL L 194, s. 39)] 1 artiklan a alakohdassa määriteltyä ainetta tai esinettä,

– –

h) ’vastaanottajalla’ henkilöä tai yritystä, jolle jäte lähetetään hyödynnettäväksi tai huolehdittavaksi,

i) ’huolehtimisella’ direktiivin 75/442/ETY 1 artiklan e alakohdassa tarkoitettuja toimia,

– –

k) ’hyödyntämisellä’ direktiivin 75/442/ETY 1 artiklan f alakohdassa määriteltyjä toimia”.

5 Asetuksen N:o 259/93 II osastoon, jonka otsikko on ”Jäsenvaltioiden väliset jätteiden siirrot”, kuuluu A luku, joka koskee huolehdittavaksi tarkoitettuihin jätteisiin sovellettavaa menettelyä ja johon tämän asetuksen 3 artikla sisältyy. Kyseisen artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Kun ilmoituksen tekijä aikoo siirtää huolehdittavaksi tarkoitettuja jätteitä yhdestä jäsenvaltiosta toiseen ja/tai yhden tai useamman jäsenvaltion kautta, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 25 artiklan 2 kohdan ja 26 artiklan 2 kohdan soveltamista, hänen on annettava se tiedoksi jätteen vastaanottavalle toimivaltaiselle viranomaiselle ja toimitettava jäljennös ilmoituksesta lähettävälle ja kauttakulkuvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle, samoin kuin jätteen vastaanottajalle.”

6 Tämän asetuksen 5 artiklan 1 kohdan mukaan huolehdittavaksi tarkoitettujen jätteiden siirtoa ei saa suorittaa ennen kuin ilmoituksen tekijä on saanut luvan vastaanottavalta toimivaltaiselta viranomaiselta.

7 Asetuksen N:o 259/93 II osaston B luku koskee hyödynnettäväksi tarkoitettujen jätteiden siirtoja. Tähän asetuksen lukuun kuuluvan 6 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Kun ilmoituksen tekijä aikoo siirtää yhdestä jäsenvaltiosta toiseen ja/tai yhden tai useamman jäsenvaltion kautta liitteessä III mainittuja hyödynnettäväksi tarkoitettuja jätteitä, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 25 artiklan 2 kohdan ja 26 artiklan 2 kohdan soveltamista, se ilmoittaa asiasta jätteen vastaanottavalle toimivaltaiselle viranomaiselle ja osoittaa jäljennöksen ilmoituksesta jätteen lähettäville ja kauttakulkuvaltion toimivaltaisille viranomaisille, samoin kuin vastaanottajalle.”

8 Kyseisen asetuksen 26 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Sellaiset jätteiden siirrot ovat laittomia, jotka:

a) suoritetaan ilman, että ilmoitusta on toimitettu kaikille asianomaisille toimivaltaisille viranomaisille tämän asetuksen mukaisesti,

tai

b) suoritetaan ilman asianomaisten toimivaltaisten viranomaisten tämän asetuksen mukaisesti antamaa hyväksyntää

_ _”

Asetus N:o 1013/2006

9 Asetuksen N:o 1013/2006 2 artiklan mukaan tarkoitetaan ”’jätteellä’ samaa kuin [jätteistä 5.4.2006 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin] 2006/12/EY [(EUVL L 114, s. 9)] 1 artiklan 1 kohdan a alakohdassa”.

10 Tämän asetuksen 61 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Kumotaan asetus (ETY) N:o 259/93 ja päätös 94/774/EY 12 päivästä heinäkuuta 2007.”

11 Saman asetuksen 64 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Tämä asetus tulee voimaan kolmantena päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä.

Sitä sovelletaan 12 päivästä heinäkuuta 2007.”

Direktiivi 2006/12

12 Direktiivin 2006/12 johdanto-osan toinen, kolmas, neljäs ja kuudes perustelukappale kuuluvat seuraavasti:

”(2) Kaikkien jätehuoltoon liittyvien säännösten keskeisenä tavoitteena olisi oltava ihmisten terveyden ja ympäristön suojeleminen jätteiden keräilyn, kuljetuksen, käsittelyn, varastoinnin ja kaatopaikalle sijoittamisen aiheuttamilta haitallisilta vaikutuksilta.

(3) Jätehuollon tehokkuuden parantamiseksi yhteisössä tarvitaan yhteinen jäteterminologia ja jätteen määritelmä.

(4) Irtaimeen tavaraan, jonka omistaja hävittää tai aikoo hävittää taikka jonka hävittäminen on omistajan velvollisuutena, olisi tietyin poikkeuksin sovellettava tehokkaita ja yhdenmukaisia jätehuollon ja jätteiden hyödyntämisen säännöksiä.

– –

(6) Korkeatasoisen ympäristönsuojelun saavuttamiseksi jäsenvaltioiden on – – suorit[ettava] toimenpiteitä, joilla varmistetaan vastuuntuntoinen jätteistä huolehtiminen ja niiden hyödyntäminen – –”

13 Kyseisen direktiivin 1 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Tässä direktiivissä tarkoitetaan:

a) ’jätteellä’ mitä tahansa liitteessä I esitetyissä luokissa mainittua ainetta tai esinettä, jonka haltija hävittää, aikoo hävittää tai on velvollinen hävittämään;

b) ’tuottajalla’ jokaista, jonka toiminta tuottaa jätettä (’alkuperäinen tuottaja’) ja/tai joka suorittaa esikäsittelyä, sekoittamista tai muunlaista toimintaa, jonka tuloksena kyseisen jätteen laatu tai koostumus muuttuu;

c) ’haltijalla’ jätteen tuottajaa, luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, jonka hallussa jäte on;

– –

e) ’huolehtimisella’ mitä tahansa liitteessä II A mainittua toimintaa;

f) ’hyödyntämisellä’ mitä tahansa liitteessä II B mainittua toimintaa;

– –

2. Komissio laatii 1 kohdan a alakohdan soveltamiseksi 18 artiklan 3 kohdassa tarkoitetun menettelyn mukaisesti luettelon jätteistä, jotka kuuluvat liitteessä I lueteltuihin luokkiin. Luettelo tarkastetaan määräajoin ja tarvittaessa uudistetaan saman menettelyn mukaisesti.”

14 Direktiivin 4 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että jätteet hyödynnetään tai niistä huolehditaan vaarantamatta ihmisten terveyttä ja käyttämättä menettelyjä tai menetelmiä, joista voi aiheutua vahinkoa ympäristölle – –

2. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet jätteiden hylkäämisen, upottamisen tai valvomattoman huolehtimisen estämiseksi.”

15 Direktiivin 8 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että jokainen jätteen haltija

a) antaa jätteet yksityisen tai julkisen jätteenkeräilijän tai sellaisen yrityksen käsiteltäväksi, joka suorittaa liitteessä II A tai II B tarkoitettuja toimia;

tai

b) hyödyntää tai käsittelee jätteet itse noudattaen tämän direktiivin säännöksiä.”

16 Direktiivin 2006/12 20 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Kumotaan direktiivi 75/442/ETY, sanotun kuitenkaan rajoittamatta jäsenvaltioita velvoittavia, liitteessä III olevassa B osassa asetettuja määräaikoja, joiden kuluessa niiden on saatettava kyseiset direktiivit osaksi kansallista lainsäädäntöä.

Viittauksia kumottuun direktiiviin pidetään viittauksina tähän direktiiviin liitteessä IV olevan vastaavuustaulukon mukaisesti.”

17 Direktiivi 2006/12 tuli sen 21 artiklan mukaisesti voimaan 17.5.2006.

18 Tämän direktiivin liitteessä I luetellaan seuraavat jätteiden luokat:

”– –

Q 2 Tuotteet, jotka eivät täytä niille asetettuja laatuvaatimuksia

– –

Q 4 Materiaalit, jotka on heitetty pois, jotka ovat kadonneet tai muutoin vahingoittuneet, mukaan lukien kaikki materiaalit, laitteet jne., jotka ovat pilaantuneet vahingon seurauksena

– –

Q 7 Aineet, jotka ovat tulleet käyttöön soveltumattomiksi (esimerkiksi pilaantuneet hapot, likaantuneet liuottimet, käytetyt karkaisusuolat jne.)

– –

Q 14
Tuotteet, joille niiden haltijalla ei ole enää käyttöä (esimerkiksi maatalouden, kotitalouden, toimistojen, kauppojen ja liikkeiden hylkäämät tuotteet jne.)

– –

Q 16
Kaikki materiaalit, aineet tai tuotteet, jotka eivät sisälly edellä mainittuihin luokkiin.”

19 Kyseisen direktiivin liite II B sisältää seuraavan hyödyntämistoimia koskevan luettelon:

”R 1 Käyttö pääasiassa polttoaineena tai muutoin energian tuottamiseksi

R 2 Liuottimien talteenotto tai uudistaminen

R 3 Sellaisten orgaanisten aineiden kierrätys tai talteenotto, joita ei käytetä liuottimina (myös kompostointi ja muut biologiset muuntamismenetelmät)

R 4 Metallien ja metalliyhdisteiden kierrätys tai talteenotto

R 5 Muiden epäorgaanisten aineiden kierrätys tai talteenotto

R 6 Happojen tai emästen uudistaminen

R 7 Saastumisen torjumiseksi käytettyjen aineiden hyödyntäminen

R 8 Katalyyttien ainesosien hyödyntäminen

R 9 Öljyn uudelleenjalostaminen tai muu uudelleenkäyttö

R 10 Maaperän käsitteleminen siten, että siitä on hyötyä maataloudelle tai että sillä on ekologisesti hyödyllinen vaikutus

R 11 Toimista R 1–R 10 syntyneiden jätteiden käyttö

R 12 Jätteiden vaihto jonkin toimista R 1–R 11 soveltamiseksi jätteeseen

R 13 Jätteen varastoiminen ennen sen toimittamista johonkin toimista R 1–R 12 (lukuun ottamatta väliaikaista varastointia jätteen syntypaikalla ennen poiskuljetusta).”

Pääasiat ja ennakkoratkaisukysymykset

20 Shell lastasi 3.9.2006 Alankomaissa säiliöalukseen erittäin vähärikkistä dieselpolttoainetta (Ultra Low Sulphur Diesel, jäljempänä ULSD), joka oli tarkoitus toimittaa Belgiaan sijoittautuneelle asiakkaalle (jäljempänä belgialainen asiakas).

21 Kun kyseinen erä oli toimitettu asiakkaalle, kävi ilmi, että lastaushetkellä säiliöaluksen säiliöissä oli metyylitertiääributyylieetterin jäämiä, joihin oli sekoittunut ULSD:tä.

22 Koska tämän erän syttymispiste oli liian alhainen, jotta sitä olisi voitu alkuperäisen tarkoituksena mukaisesti myydä dieselpolttoaineena, ja koska vastaanottaja ei voinut ympäristölupansa perusteella varastoida sekoitusta, se palautti kyseisen erän Shellille, joka kuljetti erän Alankomaihin.

23 Syyttäjä väittää Rechtbank te Rotterdamissa, että kyseinen tuote on sitä Belgiasta Alankomaihin kuljetettaessa ollut jätettä ja että koska Shell ei ole noudattanut asetuksen N:o 259/93 15 artiklassa säädettyä ilmoitusmenettelyä, se on syyllistynyt tämän asetuksen 26 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuun laittomaan jätteiden siirtoon.

24 Shell puolestaan väittää, että kyseessä olevaa erää ei voida katsoa jätteeksi.

25 Koska Rechtbank te Rotterdam katsoo, että sen käsiteltäväksi saatetun asian ratkaiseminen edellyttää asetuksissa N:o 259/93 ja N:o 1013/2006 tarkoitetun jätteen käsitteen tulkintaa, se on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko dieselerän katsottava olevan [asetuksissa N:o 259/93 ja N:o 1013/2006] tarkoitettua jätettä seuraavissa olosuhteissa:

— erä koostuu [ULSD:stä], johon on vahingossa sekoittunut metyylitertiääributyylieetteriä

— erän tultua luovutetuksi ostajalle kävi ilmi, että se ei – sekoittumisen vuoksi – vastannut ostajan ja myyjän välillä sovittuja laatuvaatimuksia (se oli tästä syystä ’off-spec’)

— ostajan reklamoitua asiasta myyjä haki erän takaisin myyntisopimuksen mukaisesti ja palautti kauppasumman

— myyjä aikoo saattaa erän uudelleen markkinoille – mahdollisesti sekoitettuaan siihen jotakin toista tuotetta?

2) Mikäli ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi:

a) Voidaanko edellä selostettujen tosiasiallisten olosuhteiden osalta osoittaa tietty hetki, josta lähtien erä on jätettä?

b) Muuttuuko erän asema ja lakkaako se olemasta jätettä tiettynä hetkenä sen jälkeen, kun se on luovutettu ostajalle, ja ennen kuin myyjä tai joku muu myyjän nimissä sekoittaa sen uudelleen, ja mikäli näin on, mistä hetkestä lukien?

3) Onko ensimmäiseen kysymykseen annettavan vastauksen kannalta merkitystä sillä

— että erää voitiin käyttää polttoaineena samalla tavalla kuin puhdasta [ULSD:tä], mutta se ei alhaisemman syttymispisteensä vuoksi enää täyttänyt (turvallisuus)vaatimuksia

— että ostaja ei voinut ympäristölupansa perusteella varastoida erää sen uuden koostumuksen vuoksi

— että ostaja ei voinut käyttää erää siihen tarkoitukseen, jota varten se oli ostettu, eli sen myymiseen dieselpolttoaineena huoltoasemalla

— oliko ostajalla aikomus palauttaa erä myyjälle myyntisopimuksen perusteella

— halusiko myyjä todella ottaa erän takaisin sekoittaakseen siihen toista ainetta ja saattaakseen sen uudelleen markkinoille

— voidaanko erä joko saattaa takaisin alkuperäiseen koostumukseensa tai muuntaa tuotteeksi, jota voidaan myydä hintaan, joka vastaa (lähes) alkuperäisen ULSD-erän markkina-arvoa

— onko tällainen alkuperäiseen koostumukseen saattaminen tai muuksi tuotteeksi muuntaminen alalla tavanomainen tuotantomenetelmä

— vastaako erän, sellaisena kuin se on hetkellä, jona myyjä ottaa sen takaisin, markkina-arvo (käytännössä) sovitut laatuvaatimukset täyttävän tuotteen hintaa

— voidaanko palautettu erä myydä sellaisena kuin se on sitä takaisin otettaessa ilman, että sitä käsitellään mitenkään

— myydäänkö kyseisen erän kaltaisia tuotteita tavanomaisesti ja katsotaanko tuolloin, ettei kyseessä ole jätteiden myynti?”

26 Unionin tuomioistuimen presidentin 2.7.2012 antamalla määräyksellä asiat C-241/12 ja C-242/12 yhdistettiin kirjallista ja suullista käsittelyä sekä tuomion antamista varten.

Ennakkoratkaisukysymysten arviointi

27 Ennakkoratkaisukysymyksillään, jotka on käsiteltävä yhdessä, Rechtbank te Rotterdam tiedustelee, onko asetuksissa N:o 259/93 ja N:o 1013/2006 tarkoitetuksi jätteeksi luokiteltava sellainen polttoaine-erä, johon on sitä säiliöalukseen lastattaessa vahingossa sekoittunut muuta ainetta, kun erän ostajalle toimittamisen jälkeen on käynyt ilmi, että erä ei täytä sopimuksenmukaisia laatuvaatimuksia eikä turvallisuusvaatimuksia, koska sen syttymispiste on liian alhainen, ja jota ostaja ei erän uuden koostumuksen vuoksi ole voinut varastoida ympäristölupansa nojalla eikä myydä sitä alkuperäisen tarkoituksen mukaisesti dieselpolttoaineena huoltoasemalla, minkä vuoksi erä on ostajan vaatimuksesta palautettu myyjälle, jonka aikomuksena on saattaa erä uudelleen markkinoille sen jälkeen, kun se on sekoitettu toiseen tuotteeseen.

28 Aluksi on todettava, että asetusta N:o 1031/2006, jonka tulkintaa ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on pyytänyt, ei voida soveltaa ajallisesti pääasian oikeusriitoihin, koska – kuten asiakirja-aineistosta käy ilmi – kyseinen erä on lastattu säiliöalukseen, jonka määränpää on ollut Alankomaat, syyskuun 2006 aikana.

29 On nimittäin riittävää todeta, että asetuksen N:o 1013/2006 64 artiklan 1 kohdan mukaan asetusta sovelletaan 12.7.2007 alkaen, jolloin asetuksella on, kuten sen 61 artiklan 1 kohdassa säädetään, kumottu asetus N:o 259/93.

30 Näin ollen ennakkoratkaisukysymyksiä on tarkasteltava asetuksen N:o 259/93 merkityksellisten säännösten nojalla.

31 Kuten asetuksen N:o 259/93 johdanto-osan kuudennesta perustelukappaleesta käy ilmi, asetuksen tavoitteena on järjestää jätteiden siirtojen valvonta ja tarkastaminen, jotta otettaisiin huomioon tarve säästää, suojata ja parantaa ympäristön laatua.

32 Erityisesti asetuksen N:o 259/93 3 artiklan 1 kohdasta ja 6 artiklan 1 kohdasta, luettuna yhdessä asetuksen johdanto-osan yhdeksännen perustelukappaleen kanssa, käy ilmi, että jäsenvaltioiden toteuttamista huolehdittavaksi tai hyödynnettäväksi tarkoitettujen jätteiden siirroista toiseen jäsenvaltioon ja/tai yhden tai useamman jäsenvaltion kautta on ilmoitettava etukäteen toimivaltaisille viranomaisille, jotta nämä voivat toteuttaa kaikki tarvittavat toimenpiteet ihmisten terveyden ja ympäristön suojelemiseksi.

33 Tässä yhteydessä ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kysyy, onko kyseisen erän katsottava olevan tässä asetuksessa tarkoitettua jätettä, jotta voitaisiin määrittää, oliko Shell velvollinen ilmoittamaan näiden säännösten nojalla Alankomaiden viranomaisille tämän erän siirtämisestä Belgiasta Alankomaihin vai ei.

34 Asetuksen N:o 259/93 2 artiklan a alakohdan mukaan, luettuna yhdessä direktiivin 2006/12 20 artiklan kanssa, ”jätteellä” tarkoitetaan tämän direktiivin 1 artiklan 1 kohdan a alakohdassa määriteltyä ainetta tai esinettä eli ”mitä tahansa [kyseisen direktiivin] liitteessä I esitetyissä luokissa mainittua ainetta tai esinettä, jonka haltija hävittää, aikoo hävittää tai on velvollinen hävittämään”.

35 Kun otetaan huomioon direktiivin 2006/12 liitteessä I mainittu jäännösluokka Q16, joka kattaa ”kaikki materiaalit, aineet tai tuotteet, jotka eivät sisälly edellä mainittuihin luokkiin”, tässä liitteessä I oleva jätteiden luokkia koskeva luettelo on lähinnä esimerkinomainen. Sama koskee luetteloa, jonka komissio on laatinut tämän direktiivin 1 artiklan 2 kohdan nojalla jätteistä, jotka kuuluvat kyseisessä liitteessä I lueteltuihin luokkiin.

36 Tästä huolimatta se, että aine tai esine kuuluu yhteen tai useampaan näistä jätteiden luokista lukuun ottamatta luokkaa Q16, on ensimmäinen seikka, joka puoltaa aineen tai esineen katsomista direktiivin 2006/12 1 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitetuksi jätteeksi.

37 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan jätteeksi luokittelu seuraa kuitenkin ennen kaikkea haltijan toiminnasta ja ilmauksen hävittää merkityksestä (ks. vastaavasti asia C-188/07, Commune de Mesquer, tuomio 24.6.2008, Kok., s. I-4501, 53 kohta ja asia C-263/05, komissio v. Italia, tuomio 18.12.2007, Kok., s I-11745, 32 kohta).

38 Tässä oikeuskäytännössä on myös todettu ilmauksesta hävittää, että tätä ilmausta on tulkittava direktiivin 2006/12 tavoitteen mukaisesti, joka kyseisen direktiivin johdanto-osan toisen perustelukappaleen mukaan on ihmisten terveyden ja ympäristön suojeleminen jätteiden keräilyn, kuljetuksen, käsittelyn, varastoinnin ja kaatopaikalle sijoittamisen aiheuttamilta haitallisilta vaikutuksilta, ja SEUT 191 artiklan 2 kohdan valossa, jonka mukaan Euroopan unionin ympäristöpolitiikalla pyritään suojelun korkeaan tasoon ja jonka mukaan kyseinen politiikka perustuu muun muassa ennalta varautumisen periaatteelle ja periaatteelle, jonka mukaan olisi ryhdyttävä ennalta ehkäiseviin toimiin. Näin ollen ilmausta hävittää ja siis direktiivin 2006/12 1 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettua jätteen käsitettä ei voida tulkita suppeasti (ks. vastaavasti em. asia Commune de Mesquer, tuomion 38 ja 39 kohta).

39 Direktiivin 2006/12 säännöksistä käy ilmi, että termi hävittää käsittää sekä aineesta tai esineestä huolehtimisen että niiden hyödyntämisen tämän direktiivin 1 artiklan 1 kohdan e ja f alakohdassa tarkoitetulla tavalla (ks. vastaavasti asia C-129/96, Inter-Environnement Wallonie, tuomio 18.12.1997, Kok., s. I-7411, 27 kohta).

40 Erityisesti direktiivissä 2006/12 tarkoitetun jätteen olemassaolo on selvitettävä kaikkien asiaan liittyvien seikkojen perusteella siten, että tämän direktiivin tavoite otetaan huomioon ja varotaan vaarantamasta sen tehoa (ks. yhdistetyt asiat C-418/97 ja C-419/97, ARCO Chemie Nederland ym., tuomio 15.6.2000, Kok., s. I-4475, 73, 88 ja 97 kohta; asia C-9/00, Palin Granit ja Vehmassalon kansanterveystyön kuntayhtymän hallitus, tuomio 18.4.2002, Kok., s. I-3533, 24 kohta ja em. asia komissio v. Italia, tuomion 41 kohta).

41 Tietyt seikat voivat olla viitteitä direktiivin 2006/12 1 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitetusta aineen tai esineen hävittämisestä, hävittämisaikomuksesta tai hävittämisvelvollisuudesta.

42 Aluksi on kiinnitettävä erityistä huomiota siihen, että kyseessä olevasta esineestä tai aineesta ei ole tai ei enää ole hyötyä sen haltijalle, joten tämä esine tai tämä aine on haltijalle rasite, jonka se pyrkii hävittämään (ks. vastaavasti em. asia Palin Granit ja Vehmassalon kansanterveystyön kuntayhtymän hallitus, tuomion 37 kohta). Jos asia todellakin on näin, on olemassa vaara siitä, että haltija hävittää hallussaan olevan esineen tai aineen tavalla, joka on omiaan aiheuttamaan ympäristövahinkoa erityisesti, mikäli haltija hylkää tai upottaa esineen tai aineen tai huolehtii niistä valvonnatta. Mikäli tämä esine tai aine kuuluu direktiivissä 2006/12 tarkoitetun jätteen käsitteen soveltamisalaan, siihen sovelletaan tämän direktiivin säännöksiä, mikä merkitsee sitä, että kyseisen direktiivin 4 artiklan mukaisesti se on hyödynnettävä tai siitä on huolehdittava vaarantamatta ihmisten terveyttä ja käyttämättä menettelyjä tai menetelmiä, joista voi aiheutua vahinkoa ympäristölle.

43 Kyseisen erän mahdollisesta direktiivin 2006/12 1 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaisesta hävittämisvelvollisuudesta on todettava aluksi, että ensi näkemältä ei ole olemassa minkäänlaista ehdotonta velvollisuutta huolehtia tästä erästä, koska se ei koostu kielletystä tai lainvastaisesta aineesta tai erikseen määritellystä riskiaineksesta, josta haltijan pitäisi huolehtia (ks. analogisesti asia C-176/05, KVZ retec, tuomio 1.3.2007, Kok., s. I-1721, 59 kohta). Kuten ennakkoratkaisupyynnön esittämisestä tehdystä päätöksestä näet käy ilmi, kyseinen erä on voitu myydä markkinoilla ilman siihen kohdistuvaa käsittelyä ja sellaisena kuin se oli hetkellä, jona se palautettiin Shellille.

44 Komissio on kuitenkin väittänyt kirjallisissa huomautuksissaan, että koska yhtäältä kyseistä erää ei ole voitu käyttää siihen tarkoitukseen, johon belgialainen asiakas sen oli tarkoittanut, ja koska toisaalta viimeksi mainitulla ei ollut oikeutta varastoida sitä sen liian alhaisen syttymislämpötilan vuoksi, erä on ollut tälle asiakkaalle rasite, joka asiakkaan on ollut aikomus tai jopa velvollisuus hävittää.

45 Yksinomaan näiden seikkojen perusteella ei kuitenkaan voida päätellä, että tämä erä on ollut direktiivin 2006/12 1 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettua jätettä. Ensin on nimittäin tutkittava, onko belgialainen asiakas tosiasiallisesti hävittänyt erän direktiivin 2006/12 1 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitetulla tavalla, kun se on palauttanut kyseisen erän Shellille sillä perusteella, että erä ei täyttänyt sopimuksenmukaisia laatuvaatimuksia.

46 Tältä osin erityisen tärkeä seikka on se, että belgialainen asiakas on palauttanut Shellille vaatimustenvastaisen ULSD-polttoaineen saadakseen siitä korvauksen myyntisopimuksen nojalla. Kun asiakas on toiminut näin, sillä ei voida kuitenkaan katsoa olleen aikomusta toteuttaa erää koskevia huolehtimis- tai hyödyntämistoimenpiteitä eikä se näin ollen ole hävittänyt erää direktiivin 2006/12 1 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitetulla tavalla. Lisäksi on todettava, että pääasiassa kyseessä olevan kaltaisissa olosuhteissa vaara siitä, että haltija hävittäisi tämän erän tavalla, joka on omiaan aiheuttamaan ympäristövahinkoa, on pieni. Näin on sitäkin suuremmalla syyllä silloin, kun kyseessä oleva aine tai esine on markkina-arvoltaan huomattava, kuten tässä asiassa.

47 Tässä tilanteessa on vielä määritettävä se, onko Shellin aikomuksena ollut hävittää kyseinen erä hetkellä, jona erän vaatimustenvastaisuus on käynyt ilmi. Shellillä ei nimittäin voida olettaa olleen tätä aikomusta ennen kyseistä hetkeä, koska se ei tuolloin ollut tietoinen siitä, että sen hallussa oleva aine ei ollut belgialaisen asiakkaan kanssa tehdyn sopimuksen ehtojen mukainen.

48 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen, jonka tehtävänä on tutkia se, onko kyseessä olevan esineen tai aineen haltijalla ollut tosiasiallisesti aikomus hävittää se, on otettava tältä osin huomioon kaikki kyseessä olevaan asiaan liittyvät olosuhteet ja valvottava direktiivin 2006/12 sen tavoitteen noudattamista, jonka mukaan on varmistettava, että jätteet hyödynnetään tai niistä huolehditaan vaarantamatta ihmisten terveyttä ja käyttämättä menettelyjä tai menetelmiä, joista voi aiheutua vahinkoa ympäristölle.

49 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mainitsemista seikoista, jotka koskevat yhtäältä sitä, että kyseinen erä oli mahdollista myydä markkinoilla ilman siihen kohdistuvaa käsittelyä ja sellaisena kuin se oli hetkellä, jona belgialainen asiakas palautti sen Shellille, ja toisaalta sitä, että kyseisen erän markkina-arvo vastaa kutakuinkin sovitut laatuvaatimukset täyttävän tuotteen markkina-arvoa, on korostettava, että vaikka nämä seikat näyttävät lähinnä kumoavan ajatuksen siitä, että tämä erä olisi Shellille rasite, jonka se pyrkisi hävittämään, eivät ne kuitenkaan ole ratkaisevia, koska niistä ei käy ilmi Shellin todellinen aikomus.

50 Tästä on huomautettava lisäksi, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan jätteen käsitettä ei pidä ymmärtää niin, että sen ulkopuolelle jätetään aineet ja esineet, joilla on kaupallista arvoa ja joiden taloudellinen uudelleenkäyttö on mahdollista (ks. vastaavasti em. asia Palin Granit ja Vehmassalon kansanterveystyön kuntayhtymän hallitus, tuomion 29 kohta).

51 Vaikka se seikka, että kyseistä erää vastaavien tavaroiden kauppaa ei pääsääntöisesti katsota jätteiden myynniksi, voi myös olla osoitus siitä, että tämä erä ei ole jätettä, sen perusteella ei kuitenkaan voida sulkea pois sitä, että Shellillä on ollut aikomus hävittää erä.

52 Sitä vastoin se seikka, että Shell on ottanut kyseisen erän takaisin aikomuksenaan sekoittaa siihen toista ainetta ja saattaa se uudelleen markkinoille, on nyt käsiteltävässä asiassa ratkaiseva.

53 Ei nimittäin ole mitenkään perusteltua soveltaa direktiivin 2006/12 säännöksiä, joiden mukaan on varmistettava, että jätteet hyödynnetään tai niistä huolehditaan vaarantamatta ihmisten terveyttä ja käyttämättä menettelyjä tai menetelmiä, joista voi aiheutua vahinkoa ympäristölle, sellaisiin tavaroihin, aineisiin tai esineisiin, joiden haltijan tarkoituksena on kannattavalla tavalla käyttää tai hyödyntää niitä kaupallisesti riippumatta minkäänlaisesta hyödyntämistoimesta. Kun otetaan kuitenkin huomioon velvollisuus tulkita laajasti jätteen käsitettä, tämä perustelu on rajoitettava koskemaan sellaisia tilanteita, joissa kyseessä olevan esineen tai aineen uudelleenkäyttö on varmaa eikä ainoastaan mahdollista – mikä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on tutkittava – ilman, että sitä ennen olisi tarpeen toteuttaa jokin direktiivin 2006/12 liitteessä II B mainituista hyödyntämistoimista (ks. analogisesti em. asia Palin Granit ja Vehmassalon kansanterveystyön kuntayhtymän hallitus, tuomion 36 kohta ja asia C-114/01, AvestaPolarit Chrome, tuomio 11.9.2003, Kok., s. I-8725, 36 kohta).

54 Kaiken edellä esitetyn perusteella esitettyihin kysymyksiin on vastattava, että asetuksen N:o 259/93 2 artiklan a alakohtaa on tulkittava siten, että pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa ei tässä säännöksessä tarkoitetun jätteen käsitteen alaan kuulu dieselpolttoaine-erä, johon on vahingossa sekoittunut muuta ainetta, mikäli erän haltijan tosiasiallisena tarkoituksena on ollut saattaa tämä erä toiseen tuotteeseen sekoitettuna uudelleen markkinoille, mikä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on tutkittava.

Oikeudenkäyntikulut

55 Pääasioiden asianosaisten osalta asioiden käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevien asioiden käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (ensimmäinen jaosto) on ratkaissut asiat seuraavasti:

Euroopan yhteisössä, Euroopan yhteisöön ja Euroopan yhteisöstä tapahtuvien jätteiden siirtojen valvonnasta ja tarkastamisesta 1.2.1993 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 259/93, sellaisena kuin se on muutettuna 28.12.2001 annetulla komission asetuksella (EY) N:o 2557/2001, 2 artiklan a alakohtaa on tulkittava siten, että pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa ei tässä säännöksessä tarkoitetun jätteen käsitteen alaan kuulu dieselpolttoaine-erä, johon on vahingossa sekoittunut muuta ainetta, mikäli erän haltijan tosiasiallisena tarkoituksena on ollut saattaa tämä erä toiseen tuotteeseen sekoitettuna uudelleen markkinoille, mikä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on tutkittava.

Allekirjoitukset